

Germenler: Kökenleri ve Roma Dünyasıyla İlişkileri

Herwig Wolfram, Çev. Tuğba İsmailoğlu Kacır

İstanbul, Kronik Kitap, 2020, 143 sayfa, ISBN: 978-605-7635-60-0.

Mehmet Akif YILMAZ*

Kitap tanıtımına başlarken yazarı ve çevirmeni hakkında kısaca bilgi vermek gerekir. Yazar Herwig Wolfram, Viyana Üniversitesi'nden emekli Orta Çağ tarih profesörü olup bu dönem ve erken dönem tarihleri üzerine çok sayıda eser yazmıştır. Çevirmen Tuğba İsmailoğlu Kacır ise Viyana Üniversitesi Tarih Bölümünden mezun olduktan sonra yüksek lisansını (2007) tamamlamıştır. Doktorasını (2015) aynı üniversitede tamamladıktan sonra İstanbul Medeniyet Üniversitesinde (2011) araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. Yeni-Yakınçağ Orta Avrupa tarihi üzerine çalışmalarına devam etmektedir.

Türkçe tercümesi incelenen kitap dört ana konudan oluşmaktadır; son söz, kaynaklar, kaynakça, çevirmenin kaynakçası ile sona ermektedir. Ön sözde yazar, Germanler hakkında el kitabı yazmanın zor olduğundan bahisle, konu hakkında asıl yardımın arkeoloji ve erken tarih araştırmalarından alındığını; komşu disiplinlerin görüşlerinin önemli olmasına karşın tarihçilere düşen asıl görevin mevzudan uzaklaşmadan tarih yazmak olduğunu belirtmiştir. “Dokuzuncu Baskıya Önsöz” bölümünde, beş yıl aradan sonra yapılan bu baskıda birtakım ilavelerin olduğunu, kitabın Lehçe ve İtalyancaya çevrildiğini belirtmiştir. Kitabın 2009 yılında yapılan dokuzuncu baskısının, M.S. 9 yılında Teutoburg Ormanı'nda gerçekleşen savaşın tam da iki bininci yılına denk gelmesinin bir tesadüfle birlikte iyiye işaret olduğuna inanmaktadır.

---

*Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, İstanbul, makif.ylmz.61@gmail.com

“Çevirmenin Önsözü” bölümünde Romalıların, Ren Nehri’nin doğusunda ve Yukarı Tuna’da kalan halkları German diye adlandırdığına; Geç Antik dönemde German isminin moda dönuştüğüne ve ilk defa hümanistlerle birlikte tekrar tartışma konusu haline gelerek popülarite kazandığına değinilmiştir. Yeni yaklaşımla Yeni Çağ Almanlarının bunu miras aldığı ve çok heyecanlandıkları belirtilmiştir. Yazar Wolfram’ın işaret ettiği, XV. yüzyılda Tacitus’un “Germania”nın yeniden keşfedilmesinin, Alman hümanistlerinin German kökenlerini netleştirmelerine yardımcı olduğu belirtilmiştir. Bu imaj *Antik Dönemde Roma* karşıtlığı üzerine oturtulmuştur. Uzun yıllar Alman idesine hizmet eden bu imaj, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra hümanistlerin fikirlerinden soyutlanarak bilimsel araştırmanın konusu haline gelmiştir. Alman kimliğinden arındırılma ancak 1945 yılından sonra sağlanmış, böylece başlı başına bir German kavramından söz edilmeye başlanmıştır.

Birinci bölüm “Germanler” başlığı altında işlenmiş; German kelimesinin menşei, German ırkının ortaya çıkışı, coğrafyası, Germanlerin kültür ve gelenekleri, Germanler hakkında basmakalıp fikirler hakkında bilgiler verilmiştir. Sezar’ın “Galya Savaşı Notları”nda “*Germanler Galyalılar’a hiç benzemez*” sözüyle, Galya ve Germania bölümünün etnografik özü ifade edilmiştir. Germanlerin, Galyalılara göre daha iri kıyım, daha vahşi ve daha az kültürlü olduğu belirtilmiştir. Yazar, Germanler hakkında bilgi verirken bir genellemede bulunarak; Antik Çağ ya da Erken Orta Çağ kavmi olarak ortaya çıkan halkların gerçekte birçok kavimden oluşmuş bir ordudan meydana geldiğini, bu halkların en başarılı liderlerinin geleneği somutlaştırdığını hatta tekelleştirdiğini, bir nevi gelenekten beslenen soy birlikteliği sağladığını belirtmiştir. Germanlerin bu durumdan etkilenmediği söylenemez, demektir. Yazar barbar kelimesinin Germanlere de verildiğinden bahisle, birkaç anlamı barındırdığını belirtmiştir. Öncelikle Yunanlı olmayan, anlamsız sesler çıkaran, insan gibi konuşamayan ve vahşi gibi davrananlara barbar denirken, sonraları bu kelimenin Romalı olmayanlara söylendiğini belirtmiştir. Roma barışının zıddı olarak düşünülen ve German Hürriyeti denilebilecek, hukuk ve kanuna dayalı bir devlet düzenini kurma, keyfilik ve şiddeti bastırma, antlaşmaların değerini anlayıp bunlara uygun davranma kabiliyetinden yoksun olanların Romalılar için bir tehdit ve zıt durum olduğunu belirtmiştir. Yazar, Germanlerin ayrıca öfkeli insan, vahşi bir hayvan gibi başkalarını korkutan, aynı zamanda yabancılar tarafından kolayca korkutulan insanlar olduğunu belirtmiştir. Ona göre Germanler, basit ve doğru olmalarına karşın bir o kadar da tembel ve hürriyetine düşkün insanlardır. Bu özellikleri, yaşadıkları coğrafya da tetiklemiştir.

Yazar, birçok kavim gibi Germanlerin de kökenlerinin İskandinavya’ya dayandığını belirtmiştir ve konuya değişik açılardan yaklaşmıştır. Zira İskandinavya, Kavimler Göçü’nden etkilenmemiş, Ana Kıta’dan ayrı olduğundan oraya da hiç kimseyi göndermemiştir. Germanlerin hayvancılık ve avcılıktan beslendikleri genel kanaati doğru olmamakta; hayvancılıkla uğraşmalarının yanında arpa, bulgur, yulaf, darı ve az oranda buğday ektikleri bilinmektedir. Eti çiğ ya da az kızartılmış olarak tüketmişlerdir. Genelde aç gezdiklerinden barbar ekonomisi kıtlık ekonomisi olarak bilinmektedir. Kaotik ortama rağmen soylarını kavmi kahramanlık duygusuyla yani onurla bağdaştırmışlardır.

Yazar, “Onur” alt başlığı altında Germenlerin onurlu olanların kurtulduğu, onurunu kaybetmişlerdir çaresiz, ölümü bekleyen korkak insanlar olduğunu belirtmiştir.

“Modern Germen İmajı Üzerine Düşünceler” alt başlığında ve diğer alt başlıklarda ise yazar, XIX. yüzyılda bu kavim hakkındaki araştırmaların arttığını belirtmiştir. Dil biliminin etkisiyle Batı Germenleri, Doğu Germenleri ve Kuzey Germenleri tasnifinin yapıldığını belirtmiştir. Germen adının nereden türetildiği hakkında onun İbranice, Ligurya dili, Latince, Keltçe, Germence, Venetic, İlyria ve Eski Avrupa dillerinden geldiği tartışılmaktadır. İlk Germenlerin M.Ö. 3. yüzyılın sonlarında Aşağı Tuna bölgesinde görüldüğünü belirtmiştir. Yunanlılar da kendilerini Keltlerden farklı bir kavim olarak tanımlamıştır. Germen halklarının Arminius’un liderliğinde birleşmelerinin etkisi Hitler’in Alman halklarını birleştirmesinde ortaya çıkmıştır. Arminius zamanında Marcoman Savaşlarından Roma-Germen ilişkileri hakkında çeşitli bilgiler verilmek suretiyle birinci bölüm tamamlanmıştır.

İkinci bölümde “Germenler ve Kökenleri” başlığı altında Germenlerin nereden geldiklerinin, nasıl ortaya çıktıklarının açıklanmasının zor olduğu belirtilmiştir. Germenler hakkında ilk kesin bilgilerin, M.Ö. son binyılın ortalarında Demir Çağı Jastorf kültürü ile arkeoloji yardımıyla filolojik saptamaların olduğu bölgeden alındığı belirtilmektedir. Germenlerin bir soy miti olduğunu belirten yazar, onların tarihî aktarımının eski şarkılarında, oğlu Mannus’u *halklarının atası ve kurucusu* olarak kabul ettiklerini, topraktan *çift cinsiyetli* olarak doğan Tanrı Tuisto’yu yüceltiklerini söylemektedir. Yazar, tüm Germenlerin aynı tanrıya tapmadığını, aynı ilaha yönelmediğini belirtmektedir. Tanrıçalığın dünyadaki karşılığının rahibeler ve kahinler olduğunu belirtmektedir. Yazar, kitabında Germenlerin krallarından, kralların yaşantılarından ve soylarının kutsallığından; iktidar ve klandan, halktan ve ordudan da bahsetmektedir. Germenlerin savaş düzeninden bahsedilen kitapta, onların ailelere, klanlara ve kabilelere ayrıldığı belirtilmektedir.

“Büyük Germen Kabilelerinin Ortaya Çıkışı” adlı üçüncü bölümde, “Got Kavimleri ve Ariusçuluk” başlığı altında, Marcoman Savaşlarının antik gözlemcilerce genellikle Germenlere karşı savunma savaşları olarak tasvir edildiği belirtilmiştir. Roma Devleti’nin zayıflamasının, büyük Germen halklarının oluşmasına zemin hazırladığı vurgulanan kitapta; Got kavimlerinin Aşağı Tuna ve Kırım Yarımadası’nda bulunduğu, bunların Hıristiyanlıkla bütün halinde temas eden ilk Germenler olduğuna değinilmiştir.

Son bölümde ise, “Germen Kavimlerinin Göçü ya da Roma Dünyasının Dönüşümü” başlığı altında Roma Devleti’nin işgalinden, yıkılıp yok edilmesinden Gotlar, Vandallar, Franklar ve Lombardları içinde barındıran Germenlerin sorumlu tutulduklarının Hümanizm ve Rönesans’tan beri süregelen bir anlayış olduğu belirtilmektedir. Ancak bu anlayış uzun zamandır inandırıcılığını kaybetmiş durumda; sömürgecilik anlayışından vazgeçilen bir dünyanın sonunda, bu durumun yıkılmak değil değişim, dönüşüm olduğu fikri savunulmuştur.

Yazar, Gotları iki kollarının olduğunu belirterek açıklamıştır. Günümüzde hiçbir kavmin, Germen kavimlerinden Gotlar kadar hayal gücünü meşgul etmediğini belirtmiştir. Batı Gotlarının Roma

Devleti tarafından hiç rahat bırakılmadıklarını belirten yazar; Tuna Gotlarının Baltı ailesinden Alaric'i ilk kral ilan ettiklerini; bu kralın ilk Got hükümdarı, ilk Germen kralı ve aynı zamanda düzenli bir Roma ordusunun ilk genelkurmay başkanı (ordu komutanı) olduğunu belirtmektedir. Doğu Gotlarının kralının Ermanaric olduğundan bahsedilen kitapta, onun Hun akınlara direnemediği ve intihar ettiği belirtilmektedir. Vandallar, Burgonlar, Lombardlar, Franklar ve Anglosaksonlardan da ayrıca bahsedilmektedir. "Son Söz" bölümünde Anglosaksonların, Roma Devleti'yle irtibatları, İrlandalılarla ilişkileri sonucunda Germenleri Hristiyanlaştırdığı belirtilmektedir.

Kitap, hacminin küçüklüğüne rağmen hem yazarın hem de çevirmenin desteğiyle zengin sayılabilecek içeriğe ve kaynakçaya sahiptir. Gayet anlaşılır ve akılda kalıcı bir dille yazılan bu kitabın, Germen tarihi, toplumu, kültürü ve Roma ile bağlarını, akademik açıdan olmamakla birlikte, araştırmak isteyen kişiler için giriş seviyesinde bir kitap olduğunu düşünmekteyim.